

TOIMINNAN-
JOHTAJALTAViesti hallituksen kehysriiheen –
Eläkkeensaajilta ei tule leikata

Maan hallitus kokoontuu piakkoin kehysriiheensä päättämään uusista, jopa miljardien eurojen säästöistä ja veronkiristyksistä. Vihreä puolue eduskuntaryhmänsä puheenjohtaja Atte Harjanteen esittämänä vaati jo viime lokakuussa veronkiristyksiä ja leikkauksia eläkkeensaajille. Tästä kirjoitin joululehdessä. Onneksi esitys ei saanut tuolloin kannatusta muilta eduskuntaryhmiltä ja Vihreät jäivät esityksensä kanssa yksin loppuvuoden budjettiäänestyksessä.

Atte Harjanne on liikkeellä taas. Hän ilmoitti 9.3., että 65–74-vuotiaat eläkeläiset ovat Suomen varakain ikäryhmä ja olisi epäreilu ajatus, että juuri he olisivat kategorisesti sopeutustoimien ulkopuolella säästöpäätöksiä tehtäessä. Tähän asiaan sekä hallituksen kehysriiheen liitto antoi kannanottonsa 22.3.

Muistutimme, että Tilastokeskuksen mukaan nettovarallisuus on tosiaan kyseisessä ikäryhmässä hitusen suurempi kuin 45–54- tai 55–64-vuotiailla. Tämä on täysin luonnollista, koska 65–74-vuotiailla ei ole nuorempiin ikäluokkiin verrattuna juurikaan velkaa. Lisäksi monella on oma asunto, jonka osuus varallisuudesta on kaikkein suurin. Se on jo maksettu ainakin lähes kokonaan työuran aikaisilla tuloilla.

Meillä on kuitenkin edelleen paljon pienituloisia eläkeläisiä. Hankalimmassa asemassa ovat kokonaan tai osin kansaneläkkeen varassa olevat, joita on maassamme hieman alle 500 000 henkeä. Kaikista eläkkeensaajista työeläkkeen ohella kansaneläkettä sai 29 prosenttia. Tilastokeskuksen tuoreimman, vuoden 2021 loppua kuvaavan tilanteen mukaan, Suomessa eli köyhyys- tai syrjäytymisriskin alla 248 000 eläkkeensaajaa. Lukumääräisesti mitattuna puhutaan suurimmasta ryhmästä sosioekonomisen aseman mukaan mitattuna. Määrä oli kasvanut edellisvuodesta 33 000:lla hengellä.

On esitetty, että eläkkeensaajilta tulee leikata niitämällä eläkkeisiin vuosittain tehtävästä indeksitarkistuksesta. Kansaneläkeindeksistä leikkaaminen kohdistuu kaikkein vähävaraisimpiin ja heidän taloutensa ei leikkausta kestä. Tuossa joukossa on paljon ihmisiä, jotka oikeasti joutuvat tekemään päätöksiä ruuan- ja lääkkeidenoston välillä.

Työeläkkeiden kahta indeksiä eli työeläkeindeksiä ja palkkakerrointa leikkaamalla toimet kohdistuivat sekä eläkeläisiin että työssäkäyviin. Työeläkeindeksin kautta leikkaus kohdistuisi eläkeläisiin ja eläkekertymän arvon tarkistavan palkkakertoimen kautta

tuleviin eläkkeensaajiin. Leikkaukset kohdistuisivat sattumanvaraisesti ja epäsuhtaisesti eri ikäluokkiin ja vaikutukset olisivat suurimmat eläkeläisiin ja lähellä eläkeikää oleviin. Samalla indeksien muuttaminen heikentäisi työeläkkeen määräytymisen ennustettavuutta ja työeläketurvaan kohdistuvaa luottamusta jopa radikaalisti.

Suomessa työeläkevarat eivät ole osa valtiontaloutta ja eläkerahoista päättävät työmarkkinaosapuolet. Indeksien leikkaukset vahvistaisivat työeläkejärjestelmän taloutta ja siten julkista taloutta kokonaisuudessaan, mutta heikentäisivät kunta- ja valtiontaloutta. Valtiovarainministeriön ja Kuntaliiton Ylelle tekemän arvion mukaan yhden prosentin indeksileikkaus veisi kunnilta noin 20 miljoonan euron verotuotot. Pahiten tämä iskisi kuntiin, joiden väestörakenne on ikääntynyt ”kriittisellä tavalla”. Niitä on jo 50 eli joka kuudes suomalainen kunta.

Kuntien väestöllisen haavoittuvuuden kolme kriittistä lukua tulevat vanhushuoltosuhteesta, jossa 100:aa työikäistä kohden voi olla korkeintaan 60 yli 65-vuotiaasta. Toisena tulee taloudellinen huoltosuhde, jossa 100:aa työllistä kohden tulee olla korkeintaan 180 ei työllistä. Kolmantena kriittisenä luku on käytetään kunnan asukaslukua, jossa riskirajana pidetään 5 000 asukasta.

Muistutimme kannanotossamme Eläketurvakeskukseen maaliskuun alkupäivinä julkistamasta tutkimuksesta, jonka mukaan yhteensä 30,4 prosenttia, eli lähes kolmannes vastaajista, koki jonkintasoisia vaikeuksia menoimensä kattamisessa eläkkeelle jäämisen jälkeen. Jokaisella kansalaisella pitää olla mahdollisuus säästää eläkepäivien tärkeitä ja pakollisia menoeriä varten ilman pelkoa siitä, että mahdolliset taskupohjalle kertyneet eurot leikataan valtion menojen katteeksi.

Vetosimme maan hallitukseen, että se jättäisi säästötoimia suunnitellessaan maamme eläkkeensaajien indeksit ja eläkkeiden veronkorotukset niiden ulkopuolelle. Kohta näemme, että miten kävi.

Timo Kokko

11

Hankalimmassa asemassa ovat kokonaan tai osin kansaneläkkeen varassa olevat, joita on maassamme hieman alle 500 000 henkeä.

Maksuton, kaikille avoin seminaari (myös etäyhteys):

Vanhuusoikeuden toteutuminen hyvinvointialueilla

Aika: tiistai 21.5.2024 kello 12–16

Paikka: Rosebud sivullinen -kirjakauppa (kaupan takaosassa), Kaisaniemenkatu 5, Kaisa-talo, Helsinki.

Seminaariin voi osallistua myös etäyhteydellä, ZOOM-linkin saa ilmoittautumisen jälkeen.

Ilmoittautumiset 18.5.2024 mennessä Yrjö Mattilalle yrjo.mattila@helsinki.fi

Seminaarin järjestävät yhteistyössä: Suomen Sosiaalioikeudellinen Seura ry (SSOS) ja Vanhuusoikeuden asiantuntijoiden verkosto (VAASI)

OHJELMASSA MUUN MUASSA:

- Miltä näyttää vanhuusoikeusoikeuden tulevaisuus? SSOS puheenjohtaja **Yrjö Mattila**
- Havaintoja hyvinvointialueiden toiminnasta ikääntyneiden palveluissa, vanhusasiavaltuutettu **Päivi Topo**
- Ikääntyneiden vammaisten oikeuksien toteutuminen, vanhuusoikeuden tutkija **Henna Nikumaa**
- Omaishoidon toteutuminen hyvinvointialueilla, Omaishoitajaliiton oikeudellinen asiantuntija **Elias Vartio**
- 1.1.2025 voimaan astuva vammaispalvelulaki ja sen taustat, juristi **Maija Voutilainen**, THL
- Palvelujen tarpeen arviointi, Invalidiliiton erityisasiantuntija **Ylva Krokfors**
- Yhteenveto ja keskustelua, professori **Sirkka-Liisa Kivelä**

Suomen sosiaalioikeudellinen seura SSOS on se taho, joka on tehnyt kantelet Euroopan Sosiaalisten oikeuksien komitealle Suomen sosiaaliturvan tasosta.

Nettisivut: www.sosiaalioikeus.fi